

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

وقال النبي ﷺ : أَعْدُ عَالِمًا , أَوْ مُتَعَلِّمًا أَوْ مُسْتَمِعًا أَوْ مُحِبًّا , وَلَا

تَكُنِ الْخَامِسَ فَتَهْلِكَ

Muhterem Müminler!

Bugünkü hutbemizin konusu, insanoğlu için en büyük tehlikelerden biri olan cehalet ve zararları hakkında olacaktır.

İster dini isterse dünyevi olsun, bir konu hakkında yeterli ilme sahip olmamak veya o konu hakkında yanlış ve batıl bir bilgiye sahip olmaya cehalet denir. Kısacası ilim, hikmet ve edebın karşısında olan her şeye cehalet denir. İnsan bilmediğini öğrenmekle mükelleftir.

Ayeti kerimeler ve Hadisi şeriflerde cehâlet ve zararları sıkça geçmekte olup müslümanları din ve dünya işlerinde cehaletten kurtarmak için uyarı ve emirler vermiştir.

Ayeti kerimede Rabbimiz buyurmaktadır ki: **Bunca kabiliyet ve nimetlerle donatıldığı halde yüklendiği emanetin hakkını veremeyen insan ne kadar zalim ne kadar cahildir.** (Ahzâb. 72)

Cehaleti sadece ilmin zıttı olarak algılamak yanlıştır. Hikmet ve adabın karşısındaki hal ve söylemlerde cehalettir. Peygamber Efendimiz aleyhisselam oruçlu müslümanlara bir hadisinde, **“Biri oruçlu olana karşı bir cahillik ederse ona oruçlu olduğunu söylesin”** (İbn Mâce) buyururken kelimenin bu manasını kastetmiştir. Âyeti kerime ve hadisi şeriflerde müslümanların, ilmin zıttı olan cehâletle birlikte nefsanî sıfatlardan olan; kibir, şehvet, öfke, şiddet gibi manevî cehaletten de kurtulmayı emretmiştir.

Kıymetli Müslümanlar,

Cehâlet iki kısımdır; ilki cehlü'l-basît yani bilmediğini bilen ve bunu kabul eden kimsedir. Bu

kişi doğru olanı ve hakikati aramak ve öğrenmekle mükelleftir.

İkincisi ise cehlü'l-mürekkeb yani bilmediğini bilmeyen ancak hakkı biliyorum zanneden kişidir. Cehli mürekkep hali, kişide kendi nefsinin ilme, hikmete ve edebe ihtiyaç duyduğunu veya onda bunların noksan olduğunu fark ettirmeyen bir cehalettir. Bu hastalık onda hakikati öğrenme ve kendi nefsanî hallerini düzeltip, geliştirme çabasına girmesine mâni olur. Bazen de o kişi bunun farkındadır ancak sırf kendi nefsanî çıkar ve menfaati için o cehaleti hakikate karşı tercih eder.

Ayeti kerime de Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: **işte onlar, boş söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve “Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız da size. Biz sizin için de ancak iyilik ve selâmet dileriz. Bizim cahillerle işimiz yok” derler.** (Kasas. 55)

Muhterem kardeşlerim!

Cehaletin zararlarını kısaca üç ana başlık altında inceleyebiliriz:

Bireysel Zararlar: Cahillik, bireyin doğru kararlar almasını engeller. İlim ve edep eksikliği, insanın din ve dünya hayatında kayıplara, yanlış yönelimlere ve ahirette müflislerden olmaya yol açar.

Toplumsal Zararlar: Bir toplumda yaygın olan cehalet, dini ve dünyevi adaletsizliklere, düşmanlık, fitne ve kargaşaya neden olur. Eğitim ve ahlak eksikliği, insanlar arasında güvenin ve huzurun yok olmasına yol açar.

Manevî Zararlar: Cehalet, batıl ve sapkın kişilerin elinde kişilerin dünya ve ahiretlerini yakmaya sebeptir. Kişilerin psikolojik ve sosyolojik sıkıntılar çekmesine neden olur.

Unutmayalım ki, cehaleti yenmenin en etkili yolu eğitimidir. Aileler, eğitim kurumları ve toplum olarak bizler, önce nefsimizi ardından neslimizi ilim ve edeple bilinçlendirmek zorundayız.

Hutbemi bir hadisi şerifle bitiriyorum: **“Ya âlim ol ya talebe ol ya dinleyenlerden ol yahut bunları sevenlerden ol, beşincisi olma helak olursun.”** (Taberani)

25.10.2024 “Cehaletin zararları”